

С Т А Н О В И Щ Е

От: **доц. д-р Андреана Станиславова Стойкова- Къналиева ;
Университет за национално и световно стопанство;
Статистика и демография**

Относно: **дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма “Статистика и демография“ в УНСС.**

Автор на дисертационния труд: **Цветан Недялков Сталев**
Тема на дисертационния труд: **Статистическо изследване на болничната помощ в България през периода 2008-2020 година**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1135/19.04.2024г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Статистика и демография“ към катедра „Статистика и иконометрия“, факултет “Приложна информатика и статистика“ на УНСС по научна специалност **3.8 Икономика, докторска програма „Статистика и демография“** съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1144/09.05.2017г. Обучението е осъществено в редовна и задочна форма на обучение през периода 2017- 2024 година.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е разработен на 376 стр. от които 186 страници основен текст, 184 страници приложения и 4 стр. библиография. Структуриран е в увод, три глави, заключение и три приложения. Към дисертационния труд има и посочена използвана литература включваща 59 заглавия- 32 на български език и 27 на английски език. Посочени са методологии на различни институции като НСИ, НЦОЗА, EUROSTAT, WORLD HEALTH ORGANIZATION и други използвани в дисертационния труд.

Актуалността на изследвания проблем посочена в уводната част на труда е безспорна. Нещо повече, темата на дисертационния труд е с непреходно значение за България, а и за всяка отделна страна. Проблемите на болничната помощ, нейното информационно осигуряване, организация, и оценка на ефективността ѝ се явяват централни за социалната политика на всяка страна.

Целта на дисертационния труд е да се изследват състоянието структурата, динамиката и финансовата обусловеност на болничната помощ като част от системата на здравеопазването в България за периода 2008-2021 година. На тази основа да бъде оценена ефективността на болничната помощ и да бъдат дефинирани някои изводи и предложения.

С оглед постигането на тази цел са формулирани и шест конкретни изследователски задачи.

Обектът, предметът и обхватът на изследването са ясно отграничени. Те са свързани с болничната помощ, като част от системата на здравеопазването, нейната същност, състояние и динамика на материалната ѝ база, медицински кадри, заболяемост на населението, както и финансиране в България през периода 2008-2021г. За период на изследването първоначално е избран 2008-2020 година, но поради налична по- актуална информация по време на разработването на дисертационния труд, периода е удължен до 2021 година. Периода 2008-2021 г. ,с оглед по-детайлен анализ, е разделен на четири подпериода 2008-2012г., 2012-2013г., 2013-2017г. и 2017-2021г.. Изследването включва болничната помощ , както общо за цялата страна, така и по отделни области.

Дефинираните изследователска теза и работни хипотези, съответстват на поставените цел и задачи и показват вижданията на докторанта по изследваните проблеми. Основната теза застъпвана в дисертационния труд, която докторантът успешно защитава в хода на изследването е, че болничната помощ, като част от системата на здравеопазване в България може да се характеризира основно с четири групи показатели свързани с материалната база на болничните заведения, с медицинските кадри, със заболяемостта на населението и с финансирането на болничната помощ. Промените в тези показатели основателно са свързани с демографските процеси в България от една страна, а от друга с със законите и нормативни промени в областта на здравеопазването през изследвания период.

В първа глава на дисертационния труд докторантът демонстрира добро познаване на философията и принципите на изграждане на една здравна система и мястото на болничната помощ в нея. На базата на сериозен анализ на съществуващото в литературата и практиката той извежда собствени схематични теоретични модели и постановки, които се явяват много добра основа за конкретизация на по-нататъшната му работа. С оглед изследване и оценка на информационната база за изучаване на болничната помощ в България са подробно проучени и критично анализирани източниците на информация за тази помощ. Направено е сравнение и критична оценка на видовете показатели, отчитани от различни институции, тяхното съдържание, периодичност и други съществени характеристики. В тази част е разисквана и Системата на здравните сметки.

Втора глава на дисертационният труд е посветена на методологичните аспекти на изследването на болничната помощ в България. Изведена е методологичната рамка

на емпиричното изследване. Въз основа на обстоен преглед на отчитаните от различните институции показатели са посочени най-важните от тях, които са включени в емпиричното изследване. Конструиран е и най-общ авторски концептуален модел на обекта на изследването. Посочени са и статистическите и иконометрични методи, използвани в емпиричната част на изследването. Тук докторантът демонстрира много добра статистическа култура и познания.

В трета глава са представени резултатите от проведеното емпирично изследване на болничната помощ в България през периода 2008-2021г. Извършеното изследване, както и представянето и анализа на получените резултати говорят за научните и статистически познания на автора. Висока оценка заслужава проведеният анализ на структурни ефекти от различията в броя на леглата и на медицинския персонал върху някои резултативни показатели от дейността в МБАЛ общо и по области на страната за отделни години. Изведените изводи говорят за доброто познаване на проблемите на болничната помощ в конкретните условия.

В заключението са изведени 16 извода свързани с различни страни от изследването и изследователския процес. Те по безспорен начин демонстрират научните и научно-приложните резултати получени в дисертационния труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

При разработването на дисертационния труд ясно личи логическата обвързаност в изграждането на изследването. Докторантът Цветан Сталев тръгва от информационната база на здравеопазването и болничната помощ и достига до сложните, изискващи задълбочени познания, взаимно обвързани компоненти на анализа. В дисертационния труд са логически обвързани постановката на проблема, методологичните и методически подходи при изследването, разработения инструментариум на изследването, проведеното емпирично изследване и анализа на получените резултати. Висока оценка заслужават разработените 11 схематични взаимно обвързани авторски модели, свързани с различни детайли от болничната помощ. Целият подход на изграждане на дисертационния труд показва научна осведоменост, творчески възможности и статистическа култура.

На лице е успешно справяне с поставената цел и задачи, като докторантът е защитил своята основна изследователска теза. Дефинираните работни хипотези са верифицирани чрез авторското изложение и емпирично изследване.

Основните научно-приложни резултати са получени чрез богат набор от статистически и иконометрични методи, което потвърждава статистическите познания и култура на докторанта. Изведените обобщения в края на всяка глава имат както теоретична, така и научно-приложна стойност. Получените от изследването резултати доказват верността на докторантските виждания.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Посочени са 5 научни и научно приложни приноси. Приемам изведените от докторанта приноси, като резултат от разработения дисертационен труд. Те са логично обосновани, аргументирани чрез подхода на изследването и практически доказани чрез проведеното цялостно теоретично и емпирично изследване.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът Цветан Сталев има три публикации по изследваната тематика - два научни доклада, публикувани в Сборници с доклади от проведени Национална научна конференция (2017г.) и Международна научна конференции (2020г.) и една статия приета за публикуване в сп. Икономически и социални алтернативи, бр.2, 2024г. И трите публикации са по тематиката на дисертационния труд и разискват различни аспекти от изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът в структурно и съдържателно отношение възпроизвежда дисертационния труд и представя основните и най-важни моменти от разработката. В него са отбелязани както основните изводи от извършената изследователска работа, така и научните и научно-приложни приноси на дисертационния труд. Той съответства на изискванията за разработването на автореферат.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към разработения дисертационен труд нямам съществени бележки. Бих препоръчала на автора в бъдещата си работа по проблемите на болничната помощ да разшири изследването си както в териториален аспект, така и да задълбочи анализа по отношение на обвързаността и структурните ефекти между различните групи показатели. Така още по-ясно биха се проявили особеностите и проблемите на болничната помощ в България.

8. Заключение

Като отчитам всичко направено в дисертационния труд, научните и научно-приложните достижения на докторанта **Цветан Недялков Сталев** изразявам категоричното си становище **за присъждане на образователната и научна степен „доктор“** по научна специалност **3.8 Икономика, докторска програма „Статистика и демография“**.

1.06.2024г.
гр. София

Подпис:
(доц. д-р Андреана Стойкова- Къналиева)